

June 7, 2012

Bange blanke mensen ?

Serge Gutwirth
Paul De Hert

Bange blanke mensen ?

(Gepubliceerd als lezersbrief in De Morgen, 7 juni 2012, 21)

In zijn bijdrage aan het boerkadebat argumenteert P. Loobuyck in deze krant dat het algemeen boerkaverbod alleen kan gelegitimeerd worden door de vrijwaring van de openbare orde en veiligheid. Dat is echter een gepasseerd station, want de wetgevers en rechters hadden dat al lang begrepen. Juist omwille van de openbare orde en veiligheid hadden sommige gemeente- en GASreglementen al vóór de wet ingrijpen tegen boerka's mogelijk gemaakt. De vraag nu is dus: wanneer laat de openbare orde een ingrijpen tegen "gezichtsbedekking" toe: altijd of soms?

De boerkawet opteert voor "altijd", en dat is juist het probleem: het is té vrijheidsbeperkend en er moeten lachwekkend veel uitzonderingen worden bedacht (voor karnavalvierders, motorrijders, imkers, rouwkappen, het Genkse stempotlood ...). Bovendien is het argument dat de onzichtbaarheid van het gelaat altijd een probleem geeft van openbare veiligheid bedenkelijk, want het impliceert dat de politiediensten op het gezicht moeten afgaan om iemand te controleren. Dit is nu juist niet zo: politiediensten moeten iemand kunnen identificeren en controleren wanneer die iets doet dat daartoe een legitieme aanleiding is, en dit uiteraard los van het feit of het gezicht van die persoon bedekt is of niet. Zo stelde de Politierechter van Elsene in 2011 dat een boerkadragend persoon op de openbare weg moet gerespecteerd worden, omdat er in dit concrete geval -"op zich" dus- geen verstoring van de openbare orde was. Of om het met de woorden van de filosoof te zeggen: een "tent" is op zich geen bedreiging.

Zo komen we weer bij het startpunt : degenen die een algemeen boerkaverbod willen, vinden eigenlijk dat de expressie van de geloofsovertuiging van draagsters van boerka's in het openbaar *altijd en zonder meer* moet verboden worden. Censuur, dus. Wel : dat ze daarvoor uitkomen, in plaats van te doen alsof ze objectieve argumenten hebben en alsof ze niet tot het kamp van het eigen gelijk behoren. En de vraag is dan wat hun volgende stap zal zijn, na het algemeen boerkaverbod : het hoofddoekverbod terug op tafel ? Een lange baardenverbod ? Een verbod op het openbaar dragen van djellaba's ... ? Toch maar opletten dat ze de Taliban niet in de spiegel ontmoeten.

Serge Gutwirth en Paul De Hert

Langere versie (niet gepubliceerd)

Boerka's strijdig met openbare orde en veiligheid : een verhaal van bange blanke mensen ?

In zijn bijdrage aan het boerkadebat argumenteert P. Loobuyck in deze krant dat het algemeen boerkaverbod alleen kan gelegitimeerd worden door de vrijwaring van de openbare orde en veiligheid. De bijdrage is geschreven met een zeker streven naar distantie: "Nee, Vermeersch en Verhofstadt hebben geen gelijk wanneer ze op grond van hun argument van de menselijke waardigheid de boerka's willen verbieden, maar wees gerust er is een andere uitweg".

Maar ook de bijdrage van Loobuyck overtuigt niet. Zeggen dat op grond van de openbare orde ingegrepen mag worden, is een gepasseerd station. Dat hebben de wetgevers namelijk al lang begrepen (bepaalde filosofen verliefd op concepten zoals menselijke waardigheid hobbelen achter). De vraag in het debat is daarom: wanneer laat de openbare orde een ingrijpen toe: altijd of soms?

De boerkawet opteert voor het eerste: *onder het mom* van openbare orde en veiligheid mogen boerka's nooit op straat. Wij zijn niet voor zo'n algemeen verbod omdat de vrijheid er zich slecht mee verdraagt en omdat er zoveel uitzonderingen bedacht moeten worden om het verbod enigszins te doen werken, dat het lachwekkend wordt (de motorrijder, de non, de imker, het griepmasker, de chapka, de hooggebergtemuts, de kap over het hoofd, de zonnebril-pet combinatie, de rouwkap, het plasticje tegen de regen, de druipende scoutshoed, het Genkse stempotlood, de brandweerhelm, de robocop-uitrusting, enzovoort). Voordat de wet er kwam, hadden bepaalde gemeente- en GASreglementen reeds een boerkaverbod ingevoerd. Niet allemaal, maar sommige. Dat komt al een stapje dichterbij een geval per geval beoordeling, hoewel het nog veel te grofmazig blijft.

Het argument dat de zichtbaarheid van het aangezicht een maatregel van openbare orde zou zijn, is overigens bedenkelijk, want het zou betekenen dat de politiediensten op het gezicht moeten afgaan om iemand te controleren. Dit is nu juist niet zo: politiediensten moeten iemand kunnen identificeren wanneer die iets doet dat daartoe een legitieme aanleiding is, en los van het feit of het gezicht van die persoon (met wat dan ook) bedekt is of niet. Tenslotte is het zo dat algemene verboden in dit soort materies nooit werkdadig zijn: het is veel realistischer om geval per geval te oordelen of het dragen van de boerka wel of niet een aantasting van de openbare orde uitmaakte, en of deze laatste in die omstandigheden een beperking van het recht op godsdienstvrijheid en expressie rechtvaardigt. Politie mensen kunnen zo'n geval per geval beoordeling aan, ook al beseffen ze dat de rechter achteraf de beoordeling kan herbekijken. Zo stelde de Politierichter van Elsene op 26 januari 2011 dat de identificatie op het eerste gezicht van een persoon die zich op de openbare weg bevindt, zonder dat deze enige verstoring van de openbare orde kan verweten worden, niet noodzakelijk is in een democratische samenleving in de zin van art. 9 EVRM (godsdienstvrijheid).

Zo komen we weer bij het startpunt : degenen die een algemeen boerkaverbod willen, vinden eigenlijk dat de expressie van de geloofsovertuiging van draagsters van boerka's als dusdanig en in het openbaar *altijd* moet verboden worden. Censuur, dus. Wel : dat ze daarvoor maar uitkomen, in plaats van te doen alsof ze objectieve argumenten hebben en ze niet tot het kamp van het eigen gelijk behoren. En de vraag is dan wat hun volgende stap zal zijn, na het algemeen boerkaverbod : het hoofddoekverbod terug op tafel ? Een lange baardenverbod ? Een verbod op het openbaar dragen van djellaba's ... ? Toch maar opletten dat ze de Taliban niet in de spiegel ontmoeten.

Serge Gutwirth en Paul De Hert